

TEOLÓGIA TELA V OSNOVÁCH NÁBOŽENSKEJ VÝCHOVY

Tematickým zameraním metodických dní v mesiaci október 2014 bolo využitie Teológie tela Jána Pavla II. v osnovách náboženskej výchovy. V tomto čísle Katechetických ozvien sa chceme vrátiť k danej téme. Našou snahou je poukázať na obsah jednotlivých cyklov katechéz a následne na to, v ktorých vyučovacích témach je možné čerpať z tohto diela.

Východiskom katechéz Teológie tela sú biblické texty, ktoré pomáhajú znovuobjaviť prvotný plán Stvoriteľa a odpovedať na stále znova kladené otázky, ktorými sú dôstojnosť telesnej lásky a zodpovedného rodičovstva.

V každom ročníku sekundárneho vzdelávania nájdeme aspoň jednu tému, ktorá svojim obsahom koreluje s niektorým cyklom Teológie tela ako novej vízie ľudskej lásky. I keď katechézy sv. Jána Pavla II. nie sú písané ľahkým štýlom, nemožno obísť jadro jeho učenia. V súčasnosti je viacero autorov, ktorí sa snažili pretlmočiť náročnú teologickú reč do reči zrozumiteľnejšej väčšiemu množstvu adresátov. To pomáha každému z nás priblížiť sa k Božiemu zámeru s ľudskou láskou a teda i s každým človekom.

Je úlohou učiteľa, aby si vybral niektorú publikáciu, ktorá je sprievodcom Teológiou tela Jána Pavla II. a prehĺbil svoje poznatky, premýšľoval biblické texty a prijal v hĺbke svojej bytosti za svoje to, čím môže zapáliť svojich poslucháčov. Ak učiteľ pozná obsahy jednotlivých cyklov, môže aj doterajšie metódy práce (ponúkané metodickými príručkami) inovovať a rozpracovať predstavenie niektorých právd o človeku i vzhľadom na nové pohľady a vízie o ľudskej láske, medzi ktoré patrí i snubný význam tela.

Katechézy sv. Jána Pavla II. môžeme rozdeliť do 6 cyklov.

Prvé tri cykly majú nasledovné názvy a obsahy:

- 1. Počiatok** (prvotná samota človeka, prvotná jednota, prvotná nahota, padlé ľudstvo - hriech)
- 2. Vykúpenie srdca** (horská reč)
- 3. Vzkriesenie tela** (budúcnosť veku – vykúpenie tela)

Odpovedajú na otázky: **KTO JE ČLOVEK PODĽA PRVOTNÉHO PLÁNU STVORITEĽA? ČO ZNAMENÁ BYŤ ČLOVEKOM?**

Ďalšie tri cykly sú nasledovné:

- 4. Kresťanské panenstvo** (snubná láska, eschatologické predpochopenie budúceho veku)
- 5. Sviatosťná povaha manželstva** (snubný význam tela, snubný vzťah)
- 6. Láska a plodnosť** (zodpovedné rodičovstvo, Humanae vitae)

Odpovedajú na otázky: **AKO MÁM ŽIŤ SVOJ ŽIVOT, ABY SOM DOSIAHOL ŠŤASTIE?**

Základná štruktúra jednotlivých cyklov

Cieľom tejto časti je poukázať na niektoré myšlienky, ktorými učiteľ náboženstva by mal obohatiť svoj antropologicko-teologický slovník a používať ich v rámci ohlasovania.

1a. Prvotné ľudstvo – stvorenie

Gn 1,26-27

Človek je ako muž a žena. Je Božím obrazom – má rozum a slobodnú vôľu (uvedomuje si seba, poznáva pravdu a slobodne sa môže rozhodovať). Má k Bohu zvláštny vzťah. Iba človek je osoba.

Telo nie je iba časťou osoby – ono je súčasťou osoby. Telo svojou pohlavnou komplementaritou zjavuje, že sme stворení pre vzťah, pre medziosobnú jednotu.

Gn 2,7.18-22

Spoznal niekoho, kto mu je rovný, koho môže milovať, komu sa môže darovať a kto môže jeho dar prijať a darovanie mu opätovať = vytvoriť s ním osobnú jednotu.

1b. Padlé ľudstvo – hriech

Gn 3,1-6

Adam a Eva neodolali pokušeniu. Rozhodli sa, že budú bohmi sami sebe. Zlyhali v dôvere milujúcemu Stvoriteľovi. Závažnosť prvotného hriechu = smrť (od príchodu Krista hriech a smrť nemajú pre ľudstvo posledné slovo). Bez Krista je človek neschopný dosiahnuť cieľ, ktorý pre neho Boh pripravil.

Neposlušnosťou zahájili bolestnú históriu ľudstva = cesta odpadnutia od Boha.

Hanblivosť - Rozkol vo vnútri ľudskej bytosti.

Strach – rozkol medzi človekom a Bohom.

Konflikt – rozkol v ľudských vzťahoch.

Namáhavá práca – rozkol medzi človekom a stvoreným svetom.

Smrť – konečný údel človeka na zemi.

Gn 3,15

Božie milosrdenstvo, protoevanjelium.

2. Vykúpené ľudstvo – Kristov príchod

Mt 5,27-28

Horská reč – to nie sú mravné predpisy, to je schopnosť žiť pravý zmysel ľudskej existencie, mať účasť na láske samotného Boha. Nebyť otrokmi chtivosti ale znovu **OBJAVIŤ SNUBNÝ VÝZNAM TELA. JEŽIŠ NÁM DÁVA SILU.** Sv. Ján Pavol II. poukazuje na to, že Ježišove slová (Horská reč) vyjadrujú základnú pozitívnu hodnotu, ktorú chráni a oslobodzuje (vášeň a čistota – nie sú proti sebe, majú sa stretnúť v ľudskom srdci – prinášať plody).

Gal 5,17

Existuje napätie medzi vládou tela a vládou Ducha. Telo = neusporiadané túžby v zajatí svetských hodnôt zvädzajú na hriech.

Rim 8,5-9

Život podľa Ducha = v moci, ktorá umožňuje prijať samotný Kristov život, život sebadarujúcej lásky

Mt 5,8

Čistota srdca – čnosť, dar Ducha Svätého. Sme chrámom Ducha Svätého („Boli ste draho vykúpení. Preto svojím telom oslavujte Boha.“ Porov. 1 Kor 6,18-20)

3. Oslávené ľudstvo – Druhý Kristov príchod

Rim 8,19-21

Nie iba ľudia, ale celý vesmír túži po premene, ktorá nastane v posledný deň, keď naše telá budú vzkriesené z mŕtvych.

Mk 12,18-27

Premený život, ktorý Boh pre nás pripravil od večnosti, je stále *ľudský život*. Sme telesné osoby, naša príslušnosť k pohlaviu je trvalou dimenziou našej existencie, a to i v nebi. **SNUBNÝ VÝZNAM TELA** sa tu plne zjavuje ako „panenský význam byť mužom a ženou“. Telo sa stane vyjadrením snubného zjednotenia sa so samým Bohom, bude presahovať pozemské zjednotenie manželov v jedno telo. Naplní sa najhlbší zmysel tela, človek sa stane úplným darom v dokonalom spoločenstve s Bohom a s ostatnými.

4. Kresťanské panenstvo

Povolanie k panenstvu a celibátu môžeme pochopiť iba s pohľadom upretým na nebeské manželstvo Boha a jeho ľudu. Ježiš netvrdí, že toto povolanie nezahŕňa zrieknutie sa.

1 Kor 7,7

„Každý má svoj vlastný dar od Boha, jeden tak, druhý inak.“

Tí, ktorí tento dar prijímajú, sú láskou Krista, božského Ženícha tak zasiahnutí, že na ňu túžia radikálnym spôsobom odpovedať. Neodmietajú svoju sexualitu, ale ju celkom darujú Bohu. Toto veľkorysé prijatie povolania je zdrojom radosti a veľkej plodnosti – duchovného materstva a otcovstva. Je to výraz úplného a výlučného sebadarovania. Je znamením, že i keď manželstvo a odovzdávanie života je dobré, patrí iba tomuto životu.

5. Sviatostná povaha manželstva

Manželstvo nazývame „prvotnou“ sviatosťou. Neznamená to však, že je „najväčšou“ sviatosťou. Najväčšia sviatosť je Eucharistia, zdroj a vrchol kresťanského života. Eucharistia je v istom zmysle „snubnou“, pretože vždy, keď ju slávime, ide o obnovu Kristovho sebadarovania nám na kríži a obnovu našej odpovede v láske a vďačnosti ako jeho nevesty.

Pre nás je dôležitou úlohou odkryť a pochopiť v Božom slove túto manželskú symboliku. Od Adama a Evy až po večnú svadobnú Baránkovu hostinu hovorí Boh o svojej láske k nám ako o láske ženícha k neveste.

Manželstvo je symbolickým kľúčom k vyjadreniu vzťahu medzi Bohom a človekom. Manželstvo je viditeľným znamením tajomstva Božej snubnej lásky k svojmu ľudu. Svet dnes potrebuje vidieť, že láska existuje a že jej autorom je trojjediný Boh. Boh povoláva všetkých kresťanov – žijúcich v manželstve, slobodných alebo zasvätených Bohu – aby túto lásku žili a vydávali o nej svedectvo.

Snubná láska k Bohu nebráni tomu, aby sme mali na zemi manžela či manželku. Je to však láska totálna, ktorá zahŕňa celé naše bytie. Príkladom je Panna Mária (Lk 1,38). Žiť túto pravdu znamená poznať, že svätosť nie je niečo, čo robíme, ale čo prijímame.

Ef 5,21-33, Flp 2,2-4

Vzájomné podriaďovanie sa manžela a manželky je základom pre celý ich vzťah. Dobro druhého je pre nich dôležitejšie ako dobro vlastné. Dôvodom k vzájomnému podriaďovaniu sa je „poddanosť Kristovi“, bázeň pred tajomstvom Kristovej lásky presahujúcej naše srdce.

6. Láska a plodnosť

Medzi Božími zákonmi týkajúcimi sa na jednej strane odovzdávania života a na druhej strane pestovania pravej manželskej lásky nemôže byť skutočný rozpor. (GES,51)

Pri každom počatí ľudského života Boh vykonáva nový akt stvorenia: začína existovať nová osoba, nová tvár zrkadliaca vo svete neopakovateľným spôsobom Boží obraz.

Spojiť sa s inou osobou pri pohlavnom styku znamená povedať rečou tela: „Dávam sa ti úplne.“

Manipulovať rečou tela znamená popierať sviatostné znamenie a hlásať, že Božia snubná láska nie je bezvýhradná a nie je životodárna.

Z toho vyplýva základný morálny rozdiel medzi prirodzeným plánovaním rodičovstva (PPR) a antikoncepciou. PPR prijíma plodnosť ako dobro a ako to, čo je neoddeliteľnou súčasťou osoby. Rečou tela „hovorí“ iba pravdu. Antikoncepcia narúša tajomné vnútorné spojenie medzi láskou a životom, ktorý Boh vpísal do ich tela, odníma sexualite charakter „plného“ sebaodovzdania.

Budovanie kultúry života znamená pochopiť vo všetkých rovinách, akým darom je život a porozumieť tajomstvu, že Boh nie iba stvoril ľudský život k svojmu obrazu, ale že trpel preto, aby ho obnovil.

Flp 1,20b

... pevne dúfam, že ako vždy, tak aj teraz, bude oslávený Kristus v mojom tele, či už životom alebo smrťou.

Prehľad tém podľa jednotlivých ročníkov, v ktorých možno využiť poznatky Teológie tela (číslo cyklu Teológie tela je uvedené v zátvorke za témou).

5. ročník ZŠ

T 2. Dialóg Boha a človeka [5]

T 5. Obeta Božieho ľudu [5]

T 6. Dialóg cez službu [5]

6. roč. ZŠ

T 3. Hľadanie pravdy o sebe [1]

T 5. Konať v pravde [1]

7. roč. ZŠ

T 1. Sloboda človeka [1]

T 2. Sloboda a rozhodnutia [2]

T 3. Boh oslobodzuje človeka [2]

T 5. Láska ako princíp slobody [5]

8. roč. ZŠ

T 2. Kto je človek [1,3]

T 5. Kultúra života [6]

9. roč. ZŠ

T 4. Zodpovednosť za budovanie vzťahov [5]

1. roč. SŠ

T 3. Byť človekom [1]

T 4. Na ceste k osobnosti – šance a riziká [2]

T 5. Boh a človek [2]

T 6. Človek v spoločenstve [1,2,4,5]

2. roč. SŠ

T 2. Hodnoty života [5,6]

Spracovala: Klára Soľanová

Použitá literatúra:

HEALYOVÁ, M. : *Muži a ženy jsou z ráje*. Praha : Paulínky, 2009.

KO_2014_2015_č_2